

Forundersøgelse for Nationalpark Smålandsfarvandet

Temaworkshop 4 - Friluftsliv & Formidling - Opsamling fra bordkort

25. oktober 2025
Karrebæksminde Fjord, Enø

Forundersøgelse om Nationalpark Smålandsfarvandet

Workshop 4 – Tema: Friluftsliv & Formidling

Opsamling af bordkort

Workshoppen var delt i tre dele: Den første dedikeret til at tale om fritidsliv og formidling i området omkring Smålandsfarvandet, den anden om eksperternes bud på initiativer og den tredje del var et åbent tema. Nedenunder følger en beskrivelse af de mest centrale tematikker på workshoppen.

Adgang & Tilgængelighed

Der er et tydeligt ønske om bedre adgang til naturen, men på en måde der tager hensyn til både mennesker og omgivelser. Der bl.a. på manglen på offentlig transport, især ud mod kysten, som en barriere for besøgende. Samtidig opleves udfordringer med færgeforbindelserne, hvilket i særlig grad påvirker øerne, der vil få stor glæde af bedre adgang. Ønsket om flere naturnære stiforløb går hånd i hånd med behovet for at sikre tilgængelighed for flere målgrupper, herunder bl.a. familier med klapvogne og folk med behov for kørestol. Klarhed og tydelig formidling om hvor man må færdes i forhold til privatejet jord, sårbare områder og lokalmiljøer er også i fokus. Tilgængelighed handler også om historien, og der er flere input der peger på potentialet i at kunne bevæge sig gennem landskaber, mens lokal historie formidles.

Natur, Klima & Beskyttelse

Der er en fælles ambition om at passe på de sårbare områder. Flere peger på behovet for fokus på naturens kvalitet og at være forsigtig med at øge belastningen. Udfordringer med forurenede vand bliver fremhævet som en central bekymring der begrænser anvendelsen, og renere hav- og vandmiljø bliver set som en nødvendig betingelse for en potentiel nationalpark. Håbet blandt mange er, at nationalparken aktivt kan fremme både natur og et forbedret vandmiljø.

Oplevelser, Formidling & Friluftsliv

De deltagende ved workshoppen lægger vægt på området mange eksisterende kvaliteter, bl.a. roen, freden, at man kan se stjernehimmel, stille vand, fugleliv og at det generelt er et dejligt sted at være. Nogle mener at behovet for store nye attraktioner er lille og at man i stedet kan styrke og formidle det, der allerede er i området. Der nævnes dog også en række tiltag herunder bl.a. øhop, faciliteter som teltpladser, shelterområder, havne med liv og madpakkehus. Formidlingen af området som en samlet helhed der bevarer stedets karakter er i fokus, og det ønskes at oplevelser skal rumme historiefortælling og kulturhistorie, samt ske på flere sprog.

Lokalsamfund, Børn & Unge

Nationalparken ses som en mulighed for at få flere børn og unge ud i naturen. Der er et potentiale for at give børn og unge stærkere naturoplevelser, også dem som ikke normalt er friluftsudøvere. Der ligger et potentiale i at bruge naturen aktivt. Fællesskabet er en vigtig drivkraft lokalt, og mange frivillige, bl.a. nævnes i Guldborgsund, viser, at engagementet allerede findes og kan styrkes. Der er et ønske om, at udviklingen tager udgangspunkt i lokalmiljøet, da lokal forankring ses som afgørende for at skabe gode og attraktive rammer, også for turismen, som bør komme som følge af lokal kvalitet.

Turisme

Holdningerne til turisme er delte. Nogle ser behov for flere besøgende, mens andre mener, at området allerede er sårbart over for øget pres. Bekymringerne handler om forstyrrelse af roen, naturen, hverdagslivet samt trafikale ud-

fordringer, herunder trængsel på vejene. Derudover er der skepsis over for om nationalparken i sig selv er nødvendig for at tiltrække folk, og om besøgstigning kan komme til at forstyrre den særlige karakter i området. Respekt for lodsejere og deres aktiviteter fremhæves som vigtigt, ligesom ønsket om at bevare områder som "kun er for kenderne". Balancen mellem gæster og bevarelse er vigtig.

Planlægning, Styring & Identitet

Der er fokus på at nationalparken skal skabe sammenhæng og en klar fortælling for området. Det kræver en solid plan og god prioritering, så midler ikke spredes for tyndt ud. Inddragelse af frivillige og lokale netværk ses som en styrke, og derudover er der ønsker om rådgivning på ejendomsniveau. Samtidig er der usikkerhed om kommunernes rolle og spørgsmål om hvorvidt og hvordan nationalparken skal spille sammen med større politiske dagsordener som f.eks. grøn trepart. Nogle ønsker at afgrænsningen genovervejes og at der laves kompromiser i samarbejde med lokale, og det ønskes at formålet med nationalparken bliver mere tydeligt og konkret. Der er generel opbakning til at beskytte området – men også bekymring for fremtidig lovgivning og lodsejeres frivillighed.

På mødet havde BARK Rådgivning medbragt print af deres bud på friluftsiniciativer, formidlingstiltag samt særlige oplagte segmenter. Borgerne opfordredes til at kommentere og markere dem de fandt mest relevante. Nedenunder følger en opsamling på borgernes opbakning. De forskellige tiltag, initiativer og segmenter er inddelt efter hvor mange anerkendelser de har fået af borgerne – 1, 2, 3 og 4 anerkendelser.

Tilslutning til bud på friluftsiniciativer

Til de medbragte friluftsiniciativer er der overordnet god interesse for dem alle. Derimod får nogle af dem flere "stemmer" end andre.

Følgende initiativer får 1 positiv anerkendelse

Mobil grejbank og formidling henvendt til undervisning af skoler og daginstitutioner

Naturcenter på Lollands nordkyst som supplement til Agersø og Avnø

Følgende initiativer får 2 positive anerkendelser:

Oplevelsesprodukter og friluftsiniciativer i eksisterende bygninger

Et katalog for faciliterede naturoplevelser

Følgende initiativer får 3 positive anerkendelser:

Styrke netværk af lokale foreninger og friluftsskoler og åbne op mod offentlighed

Kystnær stiforbindelse mellem Kragenæs og Onsevig Havn

Multifunktionelle havne med fokus på naturformidling og maritimt friluftsliv og sundhedsfremmende forløb

Følgende initiativer får 4 positive anerkendelser:

Skiltning om nærliggende naturoplevelser til lands og til vands ved alle lystbådehavne

Tilslutning til bud på formidlingstiltag

Til de medbragte formidlingstiltag er der overordnet god interesse for dem alle. Derimod får nogle af dem flere "stemmer" end andre.

Følgende tiltag får 0 positive anerkendelse opbakning:

Engagere lokale ambassadører som værter for nationalparken

Digital formidling henvendt til børn, unge og nysgerrige voksne

Følgende tiltag får 1 positiv anerkendelse opbakning:

'Code of conduct' som er tilgængelig både digitalt og gennem fysisk skiltning

Følgende tiltag får 2 positive anerkendelser:

En samlet fortælling med plads til Forskellighed

Undersøge mulighed for etablering af turbåde i Smålandsfarvandet

Følgende tiltag får 3 positive anerkendelser:

Smålandsfarvandet '-vandreroute på eksisterende stisystem med skiltning

Engagere børn og unge gennem skole og fritidsaktiviteter

Bemærkninger:

Til tiltaget *Digital formidling henvendt til børn, unge og nysgerrige voksne* er der skrevet en bemærkning om at fokusere på at gøre oplevelserne mobilfri og spørgsmål om at gøre naturen mobilfri. Derimod var der på mødet lidt delte meninger, med nogle borgere der udtrykte begejstring for digital formidling.

Tiltaget *'Code of conduct' som er tilgængelig både digitalt og gennem fysisk skiltning* fremhæves som et vigtigt punkt for lodsejere og noget som allerede findes på øerne.

Tiltaget *Undersøge mulighed for etablering af turbåde i Smålandsfarvandet* møder begejstring.

Tilslutning til særligt oplagte segmenter

Segmenterne møder overordnet meget ligevægtig opbakning. *Cykel- og vandreturister får 3 anerkendelser, mens de resterende får 2.*

Bemærkninger:

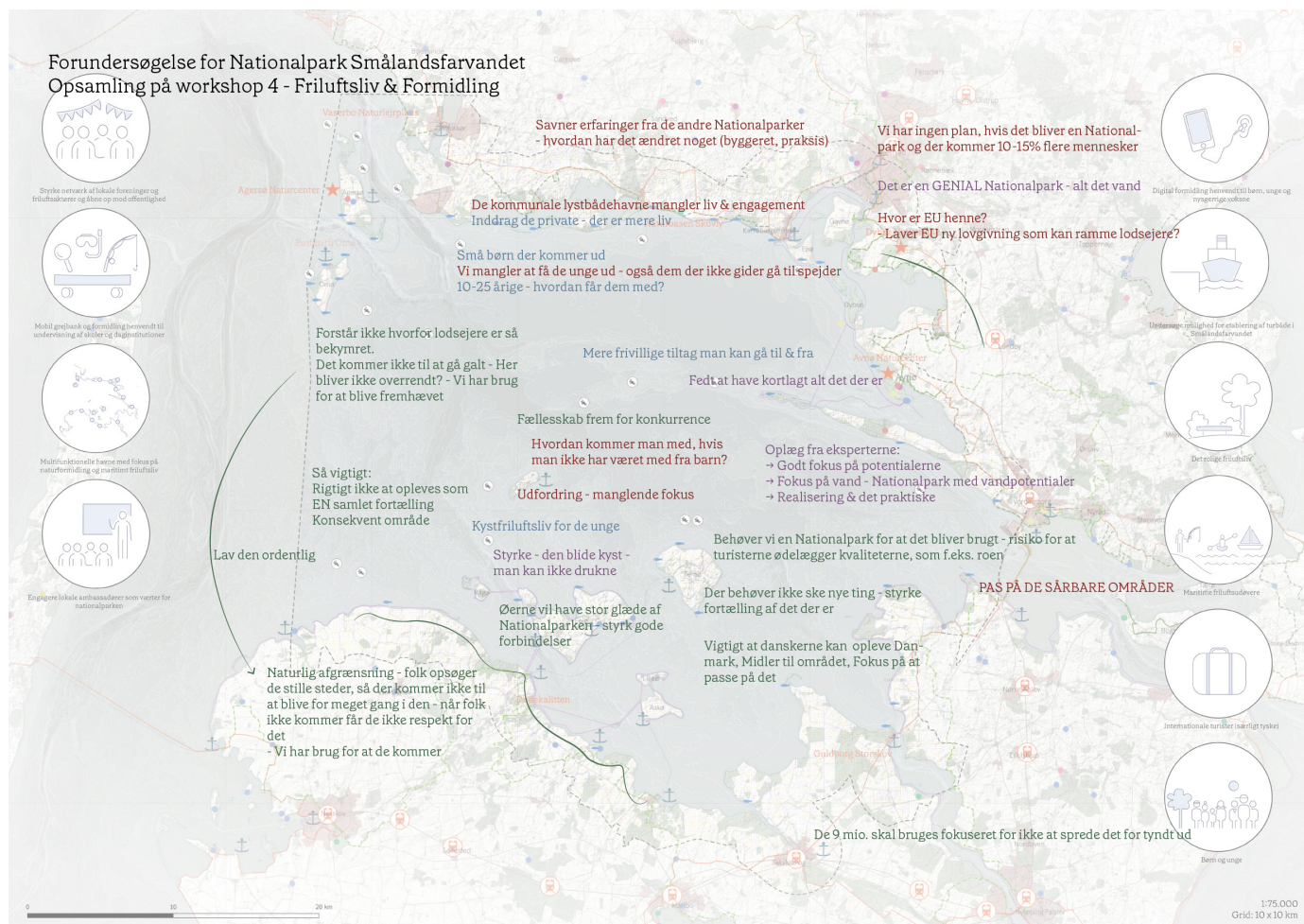
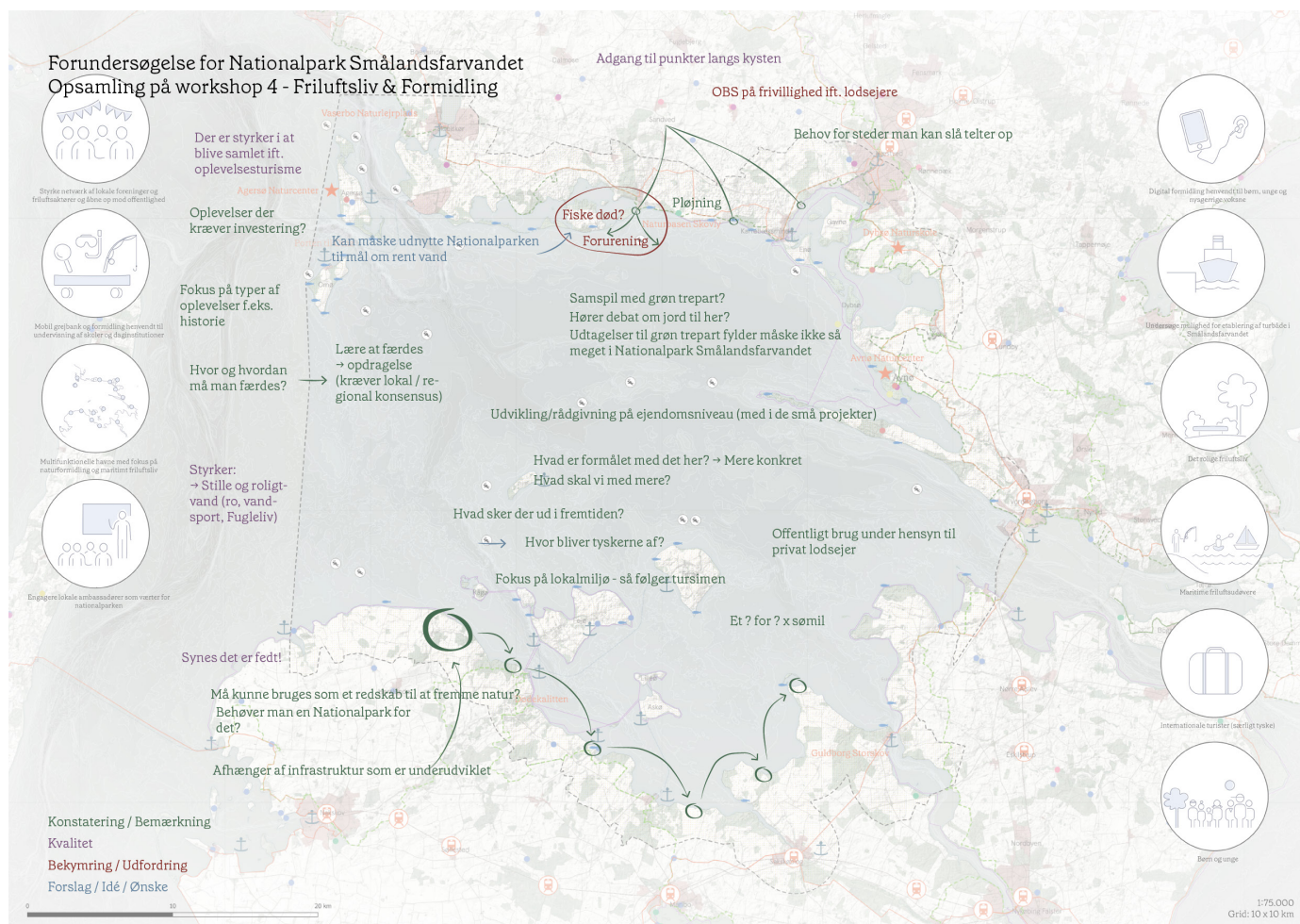
Der er i øvrigt bemærkninger som handler om at der kan være fokus på helårs aktivitet for de maritime friluftsudøvere, mens de internationale turister kan tiltrækkes med bedre formidling.

Mini Swot-analyse

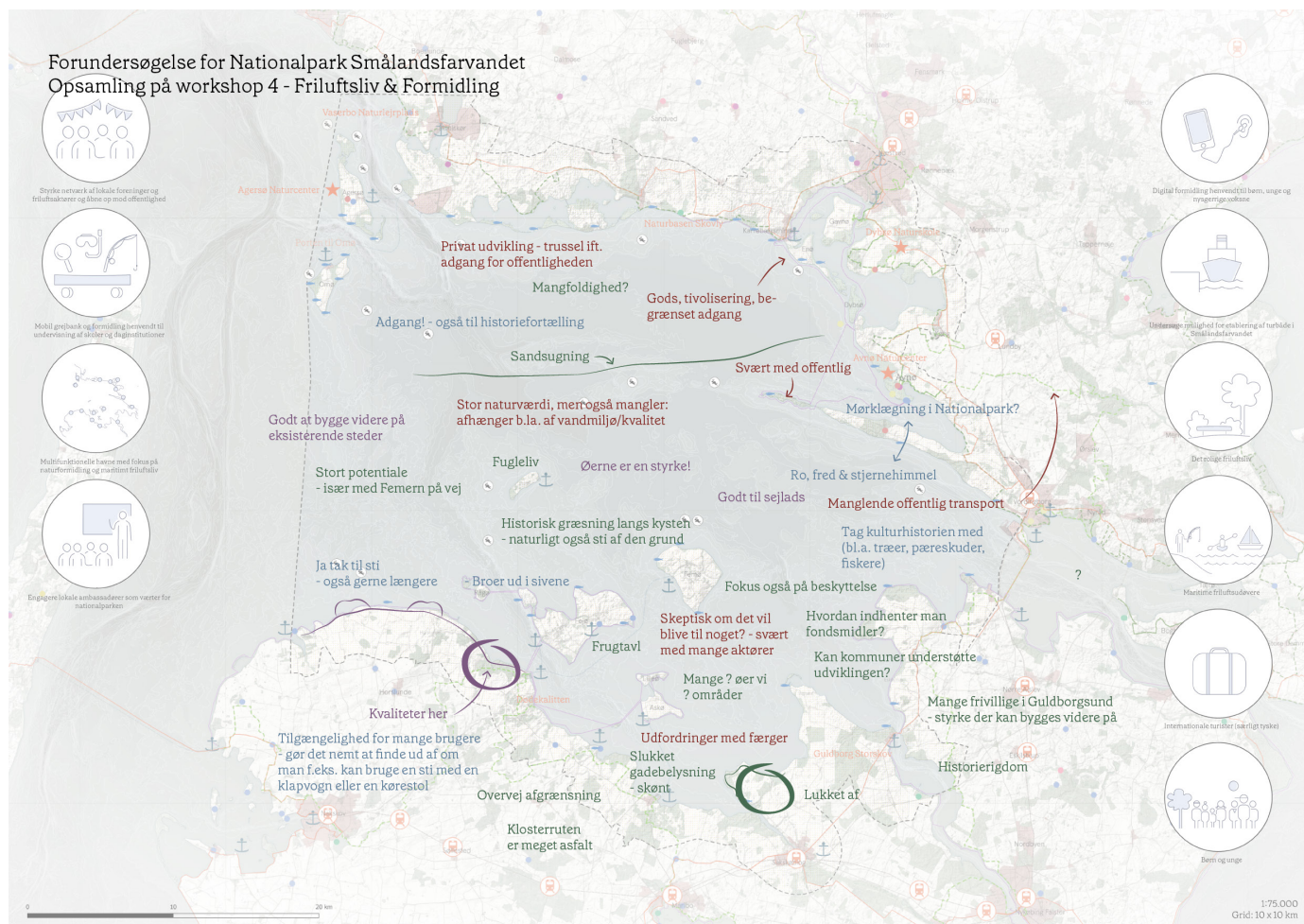
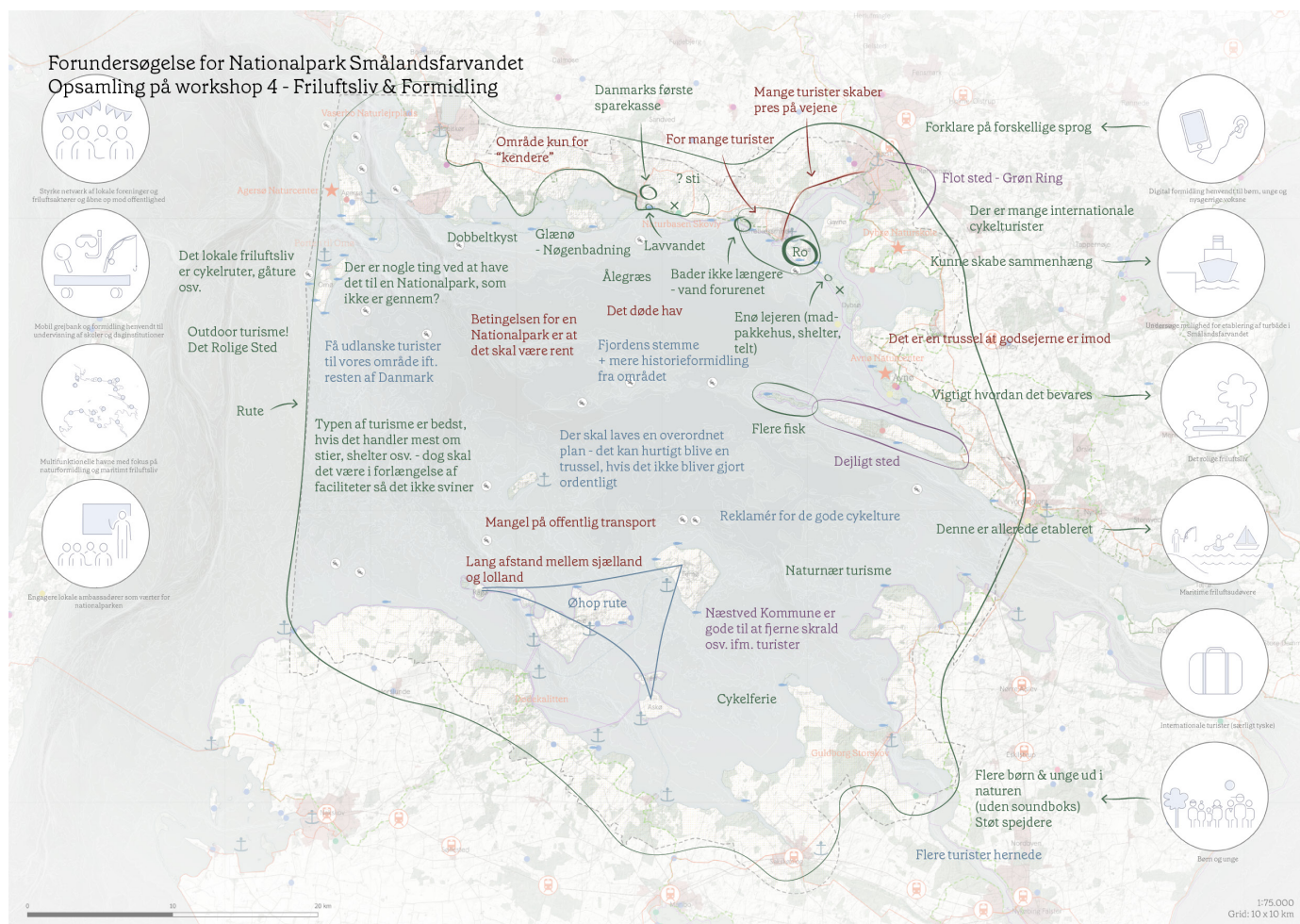
Til mini swot-analysen følger nogle kommentarer som handler om følgende:

- At for mange turister skaber pres, eksemplificeret med Karrebæksminde
- En opbakning og enighed i at den offentlige transport er underudviklet og en svaghed i området
- Enighed om at Femernforbindelsen betyder flere internationale gæster
- At cykelforbindelserne kan være en del af styrkerne
- Opbakning til styrkerne ift. national attraktionsværdi når man taler om det nordlige område.

Digitaliserede bordkort med inputs

Digitaliserede bordkort med inputs

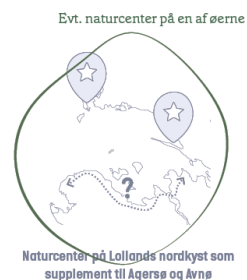
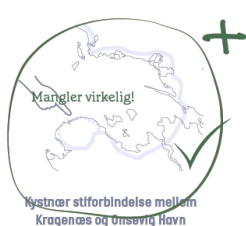
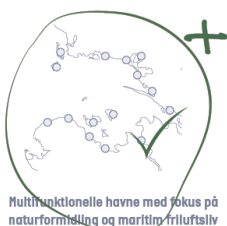
BUD PÅ FRILUFTSINITIATIVER

OVERSIGT

Indsatser på kortere sigt: Findes meget godt → Tilføj ny struktur
Åben tilgang

Indsatser på længere sigt:

Byg oven på det der er og den struktur der findes → f.eks. netværk

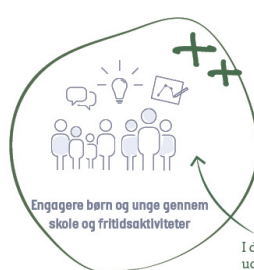
BUD PÅ FORMIDLINGSTILTAG

OVERSIGT

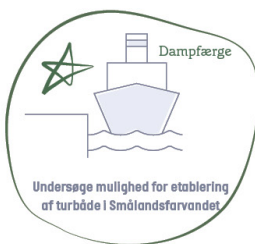
Kysten: adgang vigtig

Træk gæsterne der hvor man vil komme i forhold til en rekreativ kvalitet
- ikke langs kysten - øerne skal med

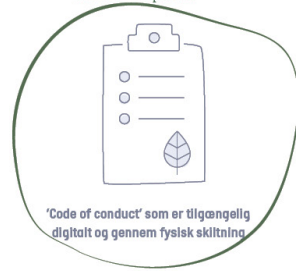
Skal naturen være mobilfri → Vi skal lykkes med at gøre den mobilfri

I dag = "byfriluftsliv" → De skal ud i nationalparken

Ville være fantastisk!

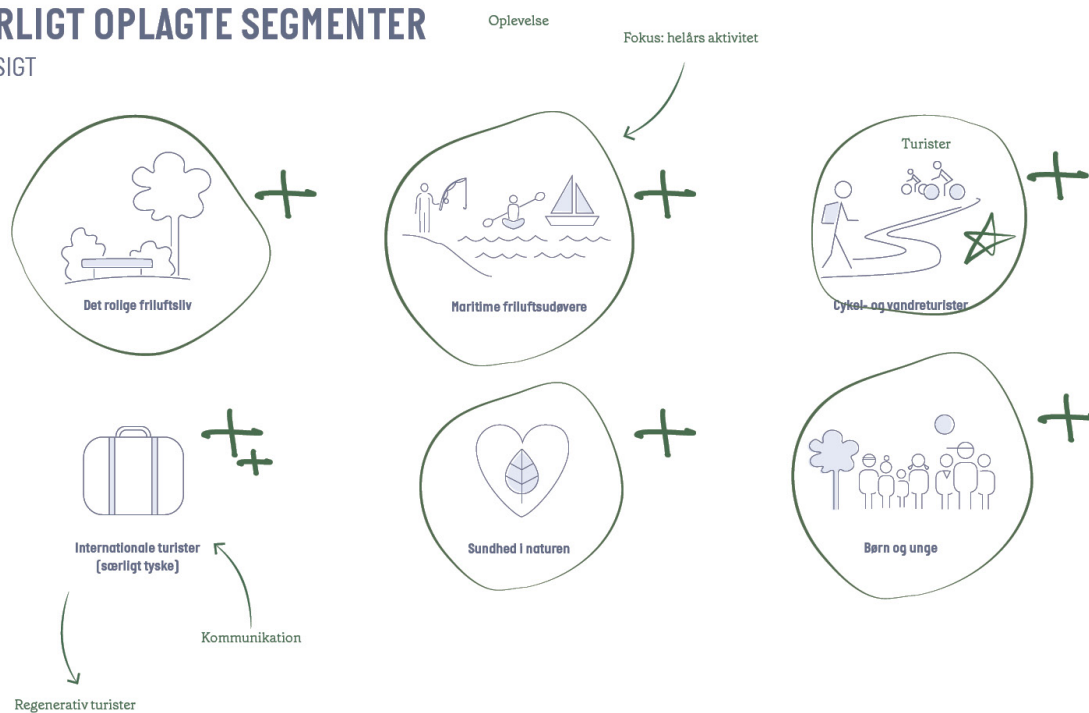

Frivillighed

Vigtigt for at gøre lodsejerne trygge
Findes allerede på øerne

SÆRLIGT OPLAGTE SEGMENTER

OVERSIGT

MINI SWOT-ANALYSE

National attraktionsværdi

Lokal forankring

Infrastruktur

Meget kendskab til nordlig

STRENGTHS [STYRKER]

- Den store naturværdi med særlige kystlandskaber
- Eksisterende store attraktioner i området
- Naturcenter Avnø og Naturcenter Ågersø
- Stor diversitet af lystbådehavne - både større havne i tilknytning til byerne med restauranter, seværdigheder mv. samt mindre havne færre servicefaciliteter og tættere på naturen
- Forvundet er godt til sejlad, da der er mange steder at søge læ
-

- Kommunernes interesse og opmærksomhed på natur og friluftsliv
- Naturoplevelser og friluftsliv kommunikeres allerede tydeligt gennem destinationselskaberne
- Mange kompetent kræfter til at løfte og kommunikere friluftsliv
-

- Nationale cykel- og vandreruter gennem området
- Større stationsbyer og god forbindelse til motorvejnetværk
- Fjernforbindelsen betyder flere internationale gæster

OPPORTUNITIES [MULIGHEDER]

- Styrke fortællingen om vores kystlandskab og maritime miljø
- Aktivere eksisterende havnemiljøer ind i friluftserfaring og aktiviteter
-

- Styrke tværkommunalt samarbejde
- Ny nationalpark kan være en krog til at udvide marked for friluftstilbud i hele området (erhverv, omsætning mv.)
-

- Understøtte regionale ruter med ophold- og overnatningskapacitet
- Skabe forbindelser på tværs af Smølandsforvundet
-

WEAKNESSES [SVAGHEDER]

- Forundersøgelsesområdet opleves ikke som en samlet destination i dag
- En stor geograf, så det kan være svært at opleve som samlet park
- Store afstande fra nordvestlig hjørne til sydvestlige hjørne
- De mere lavmælte naturoplevelser skal gøre vedkommende, da det ikke er det brusende Vesterhav eller beliggende Mols Bjerge
-
-

- Det er ikke alle gæster som kan/bør færdes på vandet
- Færdigheds behov og fokus på tværs af kommuner
-

- De fleste bevæger sig langs kysten, og det er i dag ikke muligt at krydse på tværs af området på grund af vandet
- Det kan være udfordrende at komme helt ud til kysten med offentlig transport, da busstræk i nogle områder er meget begrænset
- En del af områderne kræver færgeoverfart
-

THREATS [TRUSLER]

- Besøgende ikke finder størstedelen af arealet (vandet) vedkommende eller tilgængeligt
- Der ikke tilbydes et oplevelsesprodukt med fokus på friluftsliv med høj nok attraktionskraft
-

- Risiko for at advikse det særegne ved at fokusere på fælles profil
- Tværkommunalt samarbejde og på tværs af destinations- selskaber
- Modstand fra lodsejere
-

- Friluftsgæster ikke får en oplevelse af at besøge en samlet nationalpark
- Internationale turister kører forbi og ikke gør ophold
-

Enig for nordlige område

cykelforbindelser

Historisk muligt

Enig

Karrebæ skaber p

Adgang og tilgængelighed

- Privat udvikling - trussel ift. adgang for offentligheden
- Svært med offentlig
- Stort potentiale - især med Femern på vej
- Udfordringer med færger
- Manglende offentlig transport
- Adgang! - også til historiefortælling
- Historisk græsning langs kysten
- - naturligt også sti af den grund
- Gods, tivolisering, begrænset adgang
- Lukket af
- Ja tak til sti - også gerne længere
- Broer ud i sivene
- Tilgængelighed for mange brugere - gør det nemt at finde ud af om man f.eks. kan bruge en sti med en klapvogn eller en kørestol
- Klosterruten er meget asfalt
- Mangel på offentlig transport
- Lang afstand mellem sjælland og lolland
- Hvor og hvordan må man færdes?
- Lære at færdes → opdragelse (kræver lokal / regional konsensus)
- Adgang til punkter langs kysten
- Afhænger af infrastruktur som er underudviklet

Turister

- Vi har ingen plan, hvis det bliver en Nationalpark og der kommer 10-15% flere mennesker
- Forstår ikke hvorfor lodsejere er så bekymret.
- Det kommer ikke til at gå galt - Her bliver ikke overrendt? - Vi har brug for at blive fremhævet
- Naturlig afgrænsning - folk opsøger de stille steder, så der kommer ikke til at blive for meget gang i den - når folk ikke kommer får de ikke respekt for det - Vi har brug for at de kommer
- Få udlanske turister til vores område ift. resten af Danmark
- Flere turister hernede
- For mange turister
- Område kun for "kendere"
- Mange turister skaber pres på vejene
- Fokus på lokalmiljø - så følger tursimen
- Hvor bliver tyskerne af?
- OBS på frivillighed ift. lodsejere
- Offentligt brug under hensyn til privat lodsejer

Planlægning

Kultur

- Tag kulturhistorien med
- (bl.a. træer, pæreskuder, fiskere)
- Historierigdom
- Frugtavl

Børn / Unge

- Flere børn & unge ud i naturen
- (uden soundboks)
- Støt spejdere
- Kystfriluftsliv for de unge
- Små børn der kommer ud
- Vi mangler at få de unge ud - også dem der ikke gider gå til spejder
- 10-25 årige - hvordan får dem med?

- Hvordan indhenter man fondsmidler?
- Kan kommuner understøtte udviklingen?
- Mange frivillige i Guldborgsundstyrke der kan bygges videre på
- Skeptisk om det vil blive til noget? - svært med mange aktører
- Der skal laves en overordnet plan - det kan hurtigt blive en trussel, hvis det ikke bliver gjort ordentligt
- Vigtigt hvordan det bevares
- Det er en trussel at godsejerne er imod
- Der er nogle ting ved at have det til en Nationalpark, som ikke er gennemtænkt?
- Kunne skabe sammenhæng
- De 9 mio. skal bruges fokuseret for ikke at sprede det for tyndt ud
- Udvikling/rådgivning på ejendomsniveau (med i de små projekter)

Natur & Miljø

- Fugleliv
- Fokus også på beskyttelse
- Overvej afgrænsning
- **Stor naturværdi, men også mangler: afhænger b.la. af vandmiljø/kvalitet**
- Sandsugning
- Ålegræs
- Bader ikke længere - vand forurenet
- **Det døde hav**
- **Betingelsen for en Nationalpark er at det skal være rent**
- Flere fisk
- Næstved Kommune er gode til at fjerne skrald osv. ifm. turister
- **Kan måske udnytte Nationalparken til mål om rent vand**
- **Fiske død?**
- **Forurening**
- Pløjning
- Må kunne bruges som et redskab til at fremme natur? → Behøver man en Nationalpark for det?

Attraktioner & kultur

- **Privat ejet (vejro)**
- **Kommunen er ikke gearret til det**
- Fejø frugt
- Lokalhistorisk arkiv
- Bydbyggeri - Pæreskuder
- Kulturhistorie Fejø?
- Gamle danske landbrugsdyr
- Gamle danske sorter
- Bådbyggeri
- Regenerativ turisme m. børn
- Femeren
- Det lollandske dige
- Nordeuropas største pumpestation (kramnitze)
- **Orreby Kro**
- **Urne Havn**
- **Knuthenborg**
- **Dodekalitten**

Diverse

- Mangfoldighed?
- Danmarks første sparekasse
- Denne er allerede etableret (marine friluftsudøvere)
- Øerne vil have stor glæde af Nationalparken - styrk gode forbindelser
- Lav den ordentlig(nationalparken)
- Fællesskab frem for konkurrence
- **Mere frivillige tiltag man kan gå til & fra**
- **Hvordan kommer man med, hvis man ikke har været med fra barn?**
- **Udfordringer - manglende fokus**
- **Savner erfaringer fra de andre Nationalparker → hvordan har det ændret noget (byggeret, praksis)**
- **Hvor er EU henne? → Laver EU ny lovgivning som kan ramme lodsejere?**
- **PAS PÅ DE SÅRBARE OMRÅDER**
- **Vigtigt at danskerne kan opleve Danmark → Midler til området → Fokus på at passe på det**
- **Behøver vi en Nationalpark for at det bliver brugt - risiko for at turisterne ødelægger kvaliteterne, som f.eks. roen**
- **Samspil med grøn trepart?**
- **Hører debat om jord til her?**
- **Udtagelser til grøn trepart fylder måske ikke så meget i Nationalpark Smålandsfarvandet**
- **Hvad sker der ud i fremtiden?**
- **Synes det er fedt!**
- **Hvad er formålet med det her? → Mere konkret**
- **Hvad skal vi med mere?**

Formidling, aktiviteter og faciliteter

- Glænø → Nøgenbadning
- Øhop rute
- Rute
- Enø lejerer (madpakkehus, shelter, telt)
- Behov for steder man kan slå telte op
- Forklare på forskellige sprog
- **Fjordens stemme**
- **+ mere historieformidling fra området**
- **De kommunale lystbådehavne mangler liv & engagement Inddrag de private - der er mere liv**

Natur & Miljø

- Dejligt sted
- Flot sted - Grøn Ring
- Dobbeltkyst
- Lavvandet
- Oplæg fra eksperterne: → Godt fokus på potentialerne → Fokus på vand - Nationalpark med vandpotentialer → Realisering & det praktiske
- Fedt at have kortlagt alt det der er
- Der behøver ikke ske nye ting - styrke fortælling af det der er
- Styrke - den blide kyst - man kan ikke drukne
- Det er en GENIAL Nationalpark - alt det vand
- Styrker: → Stille og roligt vand (ro, vandsport, Fugleliv)
- Ro, fred & stjernehimmel
- Mørklægning i Nationalpark?
- Slukket
- gadebelysning → skønt

Oplevelser og identitet

- Så vigtigt: Rigtigt at det ikke opleves som EN samlet fortælling
- Konsekvent område
- Der er styrke i at blive samlet ift. oplevelsesturisme
- Oplevelser der kræver investering?
- Fokus på typer af oplevelser f.eks. historie